

30.3.2023

Energiavirasto
kirjaamo@energiavirasto.fi
tiina.karppinen@energiavirasto.fi
veli-pekka.saajo@energiavirasto.fi

Viite: Energiaviraston lausuntopyyntö, diaarinumero: 147/040300/2023

KUULEMINEN 1. SUUNTAVIIVOISTA SÄHKÖ- JA MAAKAASUVERKKOTOIMINTOJEN
VALVONTAMENETELMIKSI VALVONTAJAKSOILLA 1.1.2024 – 31.12.2027 JA 1.1.2028 – 31.12.2031

Helen Sähköverkko Oy (Helen Sähköverkko) kiittää Energiavirastoa mahdollisuudesta lausua suuntaviivoista. Tämä lausunto koskee sähkön jakeluverkkotoimintaa. Helen Sähköverkko tukee yleisellä tasolla Energiateollisuus ry:n ja KV11 Verkko-yhtiöiden yhteistä lausuntoa ja esittää lisäksi näkemyksensä seuraavaa.

Kaupungin kehittyminen ja energiamurros edellyttää investointeja sähköverkkoon – onnistuminen edellyttää mahdollistavia ja kannustavia valvontamenetelmiä

Energiamurros aiheuttaa Helsingissä ennennäkemättömän nopean muutoksen: sähkötehon siirtotarve kaksinkertaistuu lämmityksen sähköistyessä pikavauhtia. Helsinki on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali 2030 mennessä. Tämä tarkoittaa valtavaa muutosta fossiilisesta energiantuotannosta puhtaisiin, huomattavasti nykyistä enemmän sähköä käyttäviin lämmöntuotantoratkaisuihin. Koko investointiohjelman suuruus on noin 400 miljoonaa euroa eli noin 40 % nykyisestä jälleenhankinta-arvosta. Suuri osa näistä investoinneista kohdistuu 110 kV suurjännitteiseen jakeluverkkoon, sähköasemiin ja uuden sukupolven etäluettaviin sähkömittareihin. Suurkaupunkialueen suurjännitteisen jakeluverkon ja sähköasemien osalta on nykyisillä menetelmillä käytännössä erittäin vaikeaa tai mahdotonta päästä yksikköhintaluettelon mukaiseen investointitehokkuuteen. Käytännössä nykyisillä menetelmillä ja komponenttiluettelolla tämä johtaisi tilanteeseen, jossa hiilineutraaliuden edellyttämät välttämättömät investoinnit heikentävät jakeluverkkoyhtiön kannattavuutta. Investointeihin sisältyy myös paljon ulkopuolisen aiheuttamia verkon siirtoja ja korvausinvestointien purkuja, joten niihin liittyvät menetelmät ovat rahoituksen selvyden kannalta ja suuruusluokan merkittävyyden kannalta oleellisia.

Energiamurros ja kaupungin kehittyminen merkitsee suurta lisätyötä ja panostusta vaihtoehtoisten ratkaisujen ja sähköverkon kokonaishallinnan esisuunnitteluun. Tarvitaan joustokannustin mahdollistamaan uudet joustavat ratkaisut ja nopeat päästövähennystoimet. Energiamurros tarkoittaa asiakkaiden lisääntyvää neuvontaa ja muutostarpeita asiakkaiden liittymiin. Turvallisuusympäristön heikentyminen tuo merkittävää lisäpanostusta kyberturvallisuuteen, yritysturvallisuuteen ja huoltovarmuuteen. Tehostamiskannusteissa on huomioitava toimintaympäristön muutoksen aikaan saamat lisäykset operatiivisiin kustannuksiin.

30.3.2023

YHTEENVETO MUUTOSesityksistä

Alle on koottu lista esittämistämme lausunnoista ja muutoksista suuntaviivoihin. Asiat on koottu pääotsikoiden alle ja olemme perustelleet kutakin ehdotustamme yksityiskohtaisesti myöhemmin lausunnossa

- **VALVONTAMENETELMIEN ON MAHDOLLISTETTAVA KAUPUNGIN KEHITTÄMISEN JA ENERGIAMURROKSEN EDELLYTTÄMÄT INVESTOINNIT**
 - Lisää verkkokomponentteja ja olosuhdeluokitusten tarkistuksia kustannusvastaavuuden lisäämiseksi
 - Vain selkeät tukihankkeet (esim. EU:n rakentamistuki) tulee käsitellä verkon rakentamiseen saatuna tukena, ei esimerkiksi johtosiirtoja tai yhteisrakentamista
 - Yksikköhinnat tulee inflaatiokorjata valvontajakson alkuun
 - Tasapoistojen inflaatiokorjaus tulee säilyttää
 - Korvausinvestointien purkukustannusten käsittely tulee säilyttää nykyisellään
- **TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN JA UUSIEN RATKAISUJEN KÄYTTÖÖNOTTOON TULEE KANNUSTAA**
 - Yleiseksi tehostamistavoitteeksi tulee asettaa 0 %
 - Tarvitaan joustokannustin mahdollistamaan nopeat päästövähennysoimet

VALVONTAMENETELMIEN ON MAHDOLLISTETTAVA KAUPUNGIN KEHITTÄMISEN JA ENERGIAMURROKSEN EDELLYTTÄMÄT INVESTOINNIT**Liite 1. verkkokomponentit, yksikköhinnat ja pitoaikavälit**

Nykyinen komponenttiluettelo ja olosuhdeluokitusten rajaukset keskimääräistävät liikaa verkon rakentamiskustannuksia eri olosuhteissa. Tällöin vaativimmissa olosuhteissa toimivien ja verkon kokonaisrakenteessa optimaalisia suurimpia yksikkökokoja käyttävien verkkoyhtiöiden verkon arvo jää todellisuudessa saavutettavissa olevaa kustannustasoa alemmalle tasolle. Parempaan kustannusvastaavuuteen päästään olosuhdeluokitusten rajoituksia tarkistamalla ja komponenttiluetteloa tarkentamalla. Luonnoksena lausunnolla ollut yksikköhintaluettelo tuo tähän tärkeitä muutoksia: lisää verkkokomponentteja ja olosuhdeluokitusten tarkistuksia kustannusvastaavuuden lisäämiseksi. Toimintaolosuhteiden vaikutus käytettyihin rakenteisiin, menetelmiin ja mitoittamiseen otetaan niissä hyvin huomioon. Koska olosuhdeluokitusta sovelletaan vain maanrakennukseen, on tärkeää, että yksikköhintaluettelon verkkokomponenttien tarkemmat rakennemäärittelyt huomioivat erilaiset olosuhteet. Tämä takaa, että jakeluverkon haltijoilla on tasapuoliset edellytykset kohtuulliseen tuottoon ja tukee mahdollisuuksiamme toteuttaa mittava investiohjelmamme.

Esitämme, että määritelmistä poikkeavat tapauskohtaiset ratkaisut tai harvoin käytettävät komponentit, joille ei ole verrokkihintoja järkevästi määriteltävissä tulisi huomioida tasearvossaan. Poikkeavien komponenttien käsittelytapa tulisi lisätä valvontamenetelmiin.

Pidämme myös positiivisena, että teknistaloudelliset pitoajat tulevat kysyttäväksi, tämä yhdessä tarkennetun yksikköhintaluettelon kanssa tukee hyvin teknisten ratkaisuiden ja toimintaympäristön kehityksen muutosten huomioimista.

30.3.2023

Verkon rakentamiseen saadut tuet

Suuntaviivojen Verkon rakentamiseen saadut tuet -kohtaan on uutena lisäyksenä tullut ”Lähtökohtaisesti kyse on aina tuesta, jos jokin taho osallistuu suoraan verkonhaltijan rakentamiskustannuksiin. Yhteiskäyttöjohtaja ei lähtökohtaisesti huomioida menetelmissä kuitenkaan tueksi ja ne tulee ilmoittaa rakennetietojen täyttöohjeiden mukaisesti. Yhteiskäyttöjohtaja ei lähtökohtaisesti huomioida menetelmissä kuitenkaan tueksi ja ne tulee ilmoittaa rakennetietojen täyttöohjeiden mukaisesti”.

Esitämme, että tekstiä täydennetään seuraavasti: ”Ulkopuolisten aiheuttamien verkostosiirtojen siirtämisen aiheuttamien kustannusten edelleen laskutusta ei katsota kohdistuvan varsinaiseen investointiin vaan siirtämisen kustannuksiin. Tällöin nämä siirtämisen kustannukset tulisi eritellä kirjanpidossa ja kirjata siirtämisen kustannukset joko tuloslaskelmaan tai taseeseen. Tulosvaikutteisten kustannusten osalta tuki kirjattaisiin tuloksi ja tasevaikutteisten osalta hankintamenon vähennyksenä. Siirtokustannuksiin liittyvä korvausinvestointi ilmoitetaan ja käsitellään menetelmien mukaan kuten muukin korvausinvestointi. Myöskään yhteisrakentamisen yhteisten kustannusten jakamista tai edelleen laskutusta tai ulkopuolisen vaurioittaman verkkokomponentin vakuutus- tai muuta vauriokorvausta ei menetelmissä huomioida tueksi ja ne tulee ilmoittaa rakennetietojen täyttöohjeiden mukaisesti.”

Esityksemme mukainen täsmennys selkeyttää viranomaisen tulkintaa sekä säilyttää verkkoyhtiöllä kannusteen kohdistaa kustannukset niiden aiheuttajille. Esitys ottaa huomioon myös infrarakentamisen kokonaistaloudellisen optimin ja kaivuhaittojen minimoinnin. Yksikköhintojen päivityksen yhteydessä yhteisrakentamisen edut menevät asiakkaille.

Yksikköhintojen inflaatiokorjaus

Suuntaviivojen mukaan yksikköhintoja käytetään sähköverkko-omaisuuden oikaisuissa, jotta sähkömarkkinalain sekä valvontalain tavoitteet kohtuullisen hinnoittelun valvonnalle on mahdollista saavuttaa mahdollisimman hyvin. Suuntaviivoissa todetaan, että ”Monopolihinnoittelun arvioinnissa on arvioitava, mikä on yrityksen kustannustaso verrattuna kustannuksiin, joihin yrityksellä olisi tosiasiallinen mahdollisuus.” Suuntaviivoissa ei kuitenkaan ole mainintaa, että yksikköhinnat inflaatiokorjataan.

Esitämme että suuntaviivoja täydennettäisiin tekstillä: ”Yksikköhinnat päivitetään kuvaamaan paremmin kuudennen valvontajakson alun tilannetta käyttämällä vuoden 2024 alun rakennuskustannusindeksiä. Tällä lisäyksellä huomioidaan rakentamisen merkittävä kustannusnousu verrattuna ajankohtiin, joilta yksikköhinnat tullaan keräämään. Esitys tukee valvonnan tavoitetta, kun yksikköhinnoilla arvioidaan verkkoyhtiön kustannustasoa verrattuna kustannuksiin, johon yrityksellä on tosiasiallinen mahdollisuus. Asian merkittävyyttä kuvaa se, että rakennuskustannukset ovat valvontajakson alussa keskimäärin 7–16 % korkeampia verrattuna ilmoitettaviin yksikköhintoihin vuosilta 2021–2022.

Tasapoistojen inflaatiokorjaus

Voimassa olevien valvontamenetelmien mukaan investointikannustimen tarkoituksena on kannustaa verkonhaltijaa tekemään investointinsa keskimäärin kustannustehokkaasti sekä mahdollistaa korvausinvestointien tekemisen. Kun yksikköhintoja ei päivitetä valvontajakson aikana ja inflaatiota ei ole huomioitu yksikköhinnoissa, tasapoiston laskennassa huomioidaan nykyisin inflaation muutos kuluttajahintaindeksillä. Suuntaviivoissa tasapoistojen inflaatiokorjausta esitetään poistettavaksi. Tämä vaikeuttaa korvausinvestointien tekemistä ja rahoitusta tulevien valvontamenetelmien aikana, jolloin energiamurros ja kaupungin kehittyminen

30.3.2023

keskimäärin kaksinkertaistaa investointitarpeemme.

Esitämme, että nykyisten valvontamenetelmien tapaan tasapoiston laskennassa huomioidaan inflaatio kuluttajahintaindeksin mukaisesti. Esityksessä huomioidaan valvontamenetelmien tavoite mahdollistaa korvausinvestoinnit. Esitys tukee energiamurrosta, kaupungin kehittymistä ja investointiohjelmamme toteutusta.

Korvausinvestointien purkukustannukset

Suuntaviivojen mukaan korvausinvestointien purkukustannukset tulee saattaa tehostamiskannustimen piiriin ja sen vuoksi aktivoituja purkukustannuksia ei huomioida enää oikaistussa verkko-omaisuudessa. Suuntaviivojen mukainen menettely johtaisi siihen, ettei verkonhaltijalla ole mahdollisuutta saada kohtuullista tuottoa investoinneille. Suuntaviivojen esittämä muutos myös heikentäisi investointitehokkuuttamme. Huomautamme, että purkukustannukset ovat olennainen osa verkon korvausinvestointeja. Investointiohjelmaamme sisältyy mittavia korvausinvestointeja mm. sähköasemien korvausinvestointeja ja niihin sisältyviä purkuja. Puruille on myös esim. sähköasemien osalta hyvin vaikea määrittellä yksiselitteistä yksikköä tai yksikköhintaa.

Esitämme, että purkukustannusten käsittelyyn ei tehdä muutoksia, vaan purkukustannusten käsittely kirjataan tuleviin valvontamenetelmiin vastaavasti kuin se on kirjattu nyt voimassa oleviin valvontamenetelmiin.

TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN JA UUSIEN RATKAISUJEN KÄYTTÖÖNOTTOON TULEE KANNUSTAA

Yleinen tehostamistavoite

Lämmityksen ja liikenteen sähköistyminen sekä hajautetun pientuotannon määrän kasvu edellyttää meiltä suurta panosta kehittämiseen, esisuunnitteluun ja asiakaspalvelutyöhön eli pitkälti operatiivisiin kustannuksiin. Turvallisuusympäristön muutos edellyttää lisää toimia kyber- ja yritysturvallisuuden varmentamiseen. Suuntaviivoissa esitetään sähköverkkotoiminnoille 2 % yleistä tehostamistavoitetta. Pidämme tätä ristiriitaisena edellä kuvan energiamurroksen ja toimintaympäristön muutoksen aiheuttaman lisääntyneen työtarpeen vuoksi. Esitämme, että lisääntyneen kehittämis- ja esisuunnittelu-, turvallisuus- ja asiakaspalvelutoiminnan mahdollistamiseksi suuntaviivoissa yleinen tehostamistavoite on kuudennella ja seitsemännellä valvontajaksolla 0 %.

Joustokannustin

Helsingin nopeiden päästövähennystoimien mahdollistaminen edellyttää investointien lisäksi nopeita ja joustavasti käyttöönotettavia ratkaisuja. Pidämme positiivisena, että suuntaviivoihin on lisätty joustokannustin. Suuntaviivoissa kuvataan hyvin joustokannustin valvontajaksolle 2024–2027. Toivoisimme, että suuntaviivoja täydennettäisiin myös joustokannustin valvontajaksolle 2028–2031 tai niihin lisättäisiin kuvaus siitä, miten ja milloin valvontajakson 2028–2031 joustokannustin tullaan määrittämään ja lisäämään valvontamenetelmiin.

LOPUKSI

Lopuksi kiitämme vielä mahdollisuudesta lausua suuntaviivoista sähkön jakeluverkko toiminnan valvontamenetelmiksi kuudennella 1.1.2024 – 31.12.2027 ja seitsemännellä 1.1.2028 – 31.12.2031 valvontajaksolla.

30.3.2023

Ystävällisin terveisin

Markus Lehtonen
Toimitusjohtaja
Helen Sähköverkko Oy